

Delt fast bosted – til det beste for barna?

Erlend Skaar

Familiebehandlingspoliklinikken, BUPA Tønsberg

erlendska@hotmail.com

Hilde Sundvor Brendalsmo

Spisskompetansemiljøet for vold og høykonflikt, Familievernet

Politikere og fagfolk er uenige om hvor barna skal bo etter samlivsbrudd, og forskningen gir ikke entydige svar.

Regjeringen vurderer å gjøre endringer i barneloven slik at delt fast bosted blir utgangspunkt for barn etter samlivsbrudd. Ved delt fast bosted har begge foreldre lik beslutningsmyndighet i spørsmål som omhandler barnet, og foreldrene kan velge hvor mye barnet skal bo hos hver av dem (se tekstboks). Barneloven er i dag nøytral – det er opp til foreldrene å avgjøre hvor barna skal bo etter samlivsbrudd, men loven er tydelig på at det er barns beste som skal ligge til grunn for alle avtaler foreldrene lager. Debatten går mellom ulike fagpersoner. Alle hevder å tolke og forstå forskningen om hva som er barnets beste, og de har ulike konklusjoner om hva som bør stå i barneloven.

Vi bekymrer oss for at vi i iveren etter å hjelpe baserer oss på antagelser om barns beste som ikke er fundert i forskning om delt bosted. I lys av debatten som foregår (Åm, 2023; Meland & Furuholmen, 2020), ønsker vi å legge frem det vi mener forskningen forteller oss hittil. Vi vil se nærmere på om forskningen gir grunnlag for å hevde at delt fast bosted er det beste, om barnets alder har betydning, og om konflikt mellom foreldrene er en faktor som bør vektlegges. Barneloven av 1981 angir at foreldre har *avtalefrihet* for samværsfordeling etter et brudd. Det betyr at foreldrene tar stilling til hvor barnet skal bo, og omfanget av samværet med hver av foreldrene. Der det i dag er avtalefrihet, la regjeringsplattformen høsten 2021 frem et ønske om å vurdere å gjøre delt fast bosted til hovedregel i den nye barneloven (Hurdalsplattformen, 2021–2025). Barne- og familiedepartementet arbeider nå med å utforme et lovforslag basert på Barnelovutvalgets rapport (NOU 2020: 14) og svært mange høringsinnspill. Mange tror at delt fast bosted vil innebære at barnet bor like mye hos hver (les: 50/50), men det er ikke tilfellet (se faktaboks). Statistisk sentralbyrå (SSB, 2022) viser imidlertid at barn med delt bosted etter loven i dag bor omtrent like mye hos begge foreldre.

Vi bekymrer oss for at vi i iveren etter å hjelpe baserer oss på antagelser om barns beste som ikke er fundert i forskning om delt bosted

Debatten om hva som er best for barna, har ulike fronter. De som argumenterer for at utgangspunktet bør være en delt bostedsordning, hevder at dette gir barna mulighet til å skape et normalt forhold til begge foreldre, og sikrer at barna får mest mulig tid med begge selv om de bor i to hjem (Furuholmen, D. 2016). Samtidig er mange kritiske til lovendringen om at delt bosted skal være utgangspunktet for samværsavtaler, fordi en slik ordning vil ivareta foreldrenes rettigheter (les: rettferdighetssans) på bekostning av barnas behov for stabilitet og ro (Fehlberg et al., 2011).

Familier med delt bostedsløsning

I 2021 opplevde i underkant av 20 000 barn at foreldrene ble skilt eller separert (SSB, 2022). Det finnes ikke tilsvarende tall for antall samboerpar med barn som gikk fra hverandre, men vi vet at i underkant av 600 000 mennesker lever i samboerskap. En betydelig del av samboende har barn, og siden sannsynligheten for et samlivsbrudd er større for samboere enn gifte (Goplen, E., 2015), er nok tallene for barn med foreldre som ikke bor sammen, høyere enn statistikken tilsier.

I Norge har det på 2000-tallet vært en markant økning i bruk av delt bosted. I 1996 praktiserte 4 % av skilte familier i Norge delt bosted. Bruken har økt kraftig siden begynnelsen av 2000-tallet, fra 9 % i 2002 til 25 % i 2012. I 2020 hadde hele 43 % av foreldre delt bosted (SSB, 2022). Andelen barn som bor fast hos mor, har gått tilsvarende ned, mens andelen som bor fast hos far, har forholdt seg stabilt lavt (Lidén & Kitterød, 2019). Delt bosted er den bostedsordningen som øker mest i omfang. Det er rimelig å se økningen som et resultat av en endring i farsrollen. Dagens fedre tar oftere stor del i barneomsorgen før bruddet, og de fleste har benyttet fedrekvoten i foreldrepermisjonen. I tillegg har det på 2000-tallet kommet regelendringer som stimulerer til likedeling av foreldreskapet blant foreldre som bor i to hjem (Kitterød et al., 2016). Som følge av lovverket har det vært et økonomisk spørsmål for mange foreldre om de velger delt fast bosted eller ikke. Tidligere mistet man muligheten for å søke NAV om stønader for enslig forsørger dersom man valgte delt fast bosted. I dag er disse reglene endret (jf. ny endring i trygdeloven), og man kan søke stønad uavhengig av fast eller delt fast bosted. Nå kommer det an på tid med barnet. Man skulle tro at denne økonomiske støtten kan være konfliktdempende for mange foreldre, da man kan fokusere på hensynet til barnets beste fremfor økonomiske ytelser.

- Ved et samlivsbrudd har alle foreldre med barn under 16 år obligatorisk plikt til *mekling*. Ordningen med mekling ved samlivsbrudd har som formål at foreldrene skal komme frem til en skriftlig avtale om foreldreansvar, barnets bosted og samvær etter samlivsbrudd, samt at den skal sikre et godt samarbeid mellom foreldrene med vekt på barnets beste.
- *Foreldreansvar* er den rett og plikt foreldrene har til å bestemme for barnet i personlige forhold, herunder oppdragelse av barnet, flytting utenlands, innmelding i trosretning, utstedelse av pass etc.
- *Fast bosted* er et juridisk begrep som sier noe om beslutningsmyndigheten til foreldrene, og berører hvilke avgjørelser foreldrene kan ta på vegne av barnet. Delt fast bosted innebærer at barnet skal ha fast bosted hos begge foreldre (lik beslutningsmyndighet), men at foreldrene fortsatt kan velge hvor mye barnet skal bo hos hver av dem med utgangspunkt i hva som er best for barnet.
- I denne teksten bruker vi begrepet *samværsforelder* om den forelder barnet ikke bor mest hos.

Delt bosted for de minste

Spørsmålet om delt bosted er mest kontroversielt i aldersgruppen 0–6 år. Små barn er helt prisgitt voksne som ivaretar dem og faktorer i omgivelsene. Barn i denne aldersgruppen gjennomgår en voldsom utvikling i sentralnervesystemet, og deres begrensninger i kognisjon, tidsoppfatning og hukommelse gjør at de antas å være ekstra sårbare (Norsk psykologforening, 2014). De har begrenset evne til å uttrykke hvordan de har det, og vanskene deres viser seg ofte indirekte gjennom somatiske reaksjoner eller gjennom atferdsendringer (Fransson, Bergström et al., 2015). En grunnstein i tilknytningsteorien er at barn danner mentale representasjoner av seg selv og andre på grunnlag av sine omsorgserfaringer, og at disse indre arbeidsmodellene utgjør det vesentlige i skillet mellom trygg og utrygg tilknytning (Smith, 2010). Barnets første tilknytningsrelasjoner etableres i løpet av de fire første leveårene (Broberg et al., 2006).

Spørsmålet om delt bosted er mest kontroversielt i aldersgruppen 0–6 år

Det at barn har behov for forutsigbarhet og kontinuitet i de tidlige tilknytningsrelasjonene til omsorgsgiverne har gjort at utviklingspsykologer tradisjonelt har vært skeptiske til delt bosted (Fransson, Bergström et al., 2015). Mors betydning for barnet har blitt fremhevet, og stabiliteten som én fast base representerer, har blitt betraktet som en forutsetning for barns utvikling. Samtidig er det utilfredsstillende at antallet studier på de minste barna er såpass lavt. Resultatene av studiene som foreligger, peker på en negativ sammenheng mellom regelmessig overnatting hos samværsforelderen i løpet av de to første årene og barns evne til stressregulering (McIntosh et al., 2010). Flere forskere fastholder at det lave antallet studier (Emery et al., 2016) og manglene ved dem (Nielsen, 2014; Warshak, 2014) gjør at vi ikke har overbevisende dokumentasjon på at overnattingssamvær eller delt bosted påvirker tilknytningen for de minste til forelderen barnet bor mest hos. Flere av tilknytningsstudiene har dessuten internasjonale utvalg med andre definisjoner av delt bosted. I internasjonal forskning brukes blant annet begrepet *shared parenting* om bostedsordninger hvor barnet bor minimum 25 % hos samværsforelderen, noe som gir utfordringer i sammenligninger av internasjonale og nordiske tall. Et annet moment er at *shared parenting* ikke er knyttet til beslutningsmyndighet i spørsmål som omhandler barnet, noe som er tilfellet i Norge. Resultatene kan i liten grad generaliseres til en skandinavisk kontekst, hvor barna oftest har hatt en oppvekst der foreldre i stor grad har delt på omsorgen før bruddet, hvor lovgivningen stiller krav om tydelige samværsavtaler, og hvor samfunnet preges av et velorganisert arbeidsliv og gode støtteordninger for barnefamilier (se også Fransson, Bergström et al., 2015). Utover tilknytningsperspektivet kan ikke den eksisterende forskningen vise til konsistente gevinster eller negative aspekter med samværsovernattinger eller delt bosted hva gjelder psykologisk utvikling og psykisk og fysisk helse hos yngre barn (Johansen et al., 2022). Barn som bor i to hjem, skiller seg ikke fra barn som bor betydelig mer hos den ene forelderen når det gjelder de fleste utfallsmål, slik som søvnvansker, depresjon, angst, aggresjon og oppmerksomhetsvansker. Der det er forskjeller i utfallsmål mellom barn i ulike bostedsformer, er utfallene generelt mer positive for barna som har delt bosted, og det gjelder særlig for barn i alderen 3–4 år og oppover (Pruett et al., 2005). Fransson, Turunen et al. (2015) konkluderer likevel med at foreldrefaktorer som foreldresamarbeid, lydhørhet og konfliktnivå synes å spille en større rolle for barns tilpasning enn hvor barnet bor og sover. Dette er i tråd med konklusjonene som Folkehelseinstituttet (FHI) viser til om foreldrekonflikt, foreldre–barn-relasjon og kommunikasjon i sin kunnskapsoversikt (Johansen et al., 2022). I en rapport skrevet på oppdrag fra

Barne- og likestillingsdepartementet finner forfatterne at det finnes ingen ordninger som passer alle barn (Lidén & Kitterød, 2019). Med forbehold om at det er gjort få studier, og at flere av studiene har metodiske mangler, så forstår vi det slik at det hittil ikke foreligger konsistente funn som tyder på at ettåringer eller treåringer som gruppe skulle ta skade av å bo i delt bosted (Fransson, Bergström et al., 2015). Emery et al. (2016) påpeker her at i debatten om samværsovernattinger og små barn har begge sider beskyldt hverandre for å drive med lobbyvirksomhetsforskning, og at den andre siden misbruker forskningsresultater for å få gjennomslag for sine standpunkter.

Delt bosted for de eldre barna

Det er betydelig flere studier på skolebarn i delt bostedsordninger. Dette kommer av at delt bosted er mer vanlig for eldre enn yngre barn, og at det er lettere og mindre ressurskrevende å kartlegge eldre barn (Wiik, 2022). Studiene på skolebarn har høyere vitenskapelig kvalitet, og flere av studiene er fra skandinaviske land, noe som bidrar til at generaliserbarheten av resultatene er langt høyere.

Studiene som foreligger, viser at større barn i familier hvor foreldrene bor sammen, har den beste helsen. Samtidig finner flere av studiene ikke vesentlige forskjeller på utfallsmålene (f.eks. stemningsleie, psykisk helse, autonomi og selvfølelse) mellom barn og unge hvor foreldrene bor sammen, og barn i delt bostedsløsninger (Bergström et al., 2013). Flertallet av studiene viser at barna i delt bostedsløsninger håndterer det uten negative psykosomatiske helsekonsekvenser (Bergström, et al., 2015). Det foreligger ingen studier som tyder på at barns helse (målt blant annet som tilbaketrekning, aggressivitet og atferdsvansker) skal være dårligere i delt bostedsløsninger enn der man kun bor hos den ene forelderen (Fransson, Bergström et al., 2015; Pruett et al., 2005). I flere av studiene rapporterer barn i delt bosted om bedre helse (f.eks. mindre subjektive helseplager som konsentrasjonsvansker, engstelse, nedstemthet, søvnvansker og hodepine) enn de som kun bor eller bor mest hos den ene forelderen (Bergström et al., 2015; Låftman et al., 2014). Oppsummert mener vi at forskningen som er presentert ovenfor, gir støtte til at større barn som har mye kontakt med begge foreldre, har det bedre enn de andre skilsmissebarna.

Det er flere forbehold her. De nevnte studiene er tverrsnittstudier, og vi kan ikke vite hva som er årsak og effekt. Er det slik at delt bosted øker sjansen for positive relasjoner til begge foreldrene, med påfølgende positive skåringer på utfallsmålene, eller vil familier hvor barna har positive relasjoner til begge foreldre, oftere velge delt bosted? Barn i delt bosted har oftere en god relasjon til begge foreldrene enn barn som bor mest eller kun med en forelder (Bergström, 2012; Låftman et al., 2014), og det er sannsynlig at relasjonene var gode til begge foreldrene også forut for bruddet. Resultatene er dessuten på gruppenivå, og det som kan være en god løsning for majoriteten, trenger ikke være det for alle. At utfallsmålene ikke indikerer negative helsekonsekvenser og det tilsynelatende har vært et «pent brudd», er ikke ensbetydende med at det er uproblematisk for barna og ungdommene. Dette poenget aktualiseres av Ida Christensen i boken *Skilsmissebarn*, som skildrer de praktiske og emosjonelle utfordringene ved å bo i to hjem (Christensen, 2022).

Delt bosted ved høyt konfliktnivå

Norske og internasjonale studier er forholdsvis samstemte i at foreldrekonflikter er assosiert med høyere nivå av depresjon, angst, aggresjon, selvskadende atferd og lavere selvtilit blant barn og unge (Harold et al., 2018). Selv om de fleste familier justerer seg godt til den nye familiestrukturen etter to-tre år, er det estimert at 10–15 % av familier i to hjem opplever vedvarende konflikt (Stokkebekk et al.,

2021). Mange mener at delt bosted er uheldig når foreldrene har store og vedvarende konflikter, fordi delt bosted presumtvt eksponerer barna for mer av konflikten (Fehlberg et al., 2011; Guldbrandsen, 2013).

Det er på den andre siden flere røster (bl.a. Warshak, 2014) som hevder at delt bosted vil dempe konfliktnivået mellom foreldrene. Her vises det til at dersom årsaken til konflikten mellom foreldrene er uenighet om tid med barnet eller hvem som skal ha beslutningsmyndighet, vil en delt bostedsløsning eliminere konfliktgrunnlaget. Når vi ser på land som har innført delt bosted som norm, finner man ikke grunnlag som kan underbygge denne påstanden i forskningen. Tvert imot har man for eksempel i Nederland registrert en økning i foreldrekonflikter, både i rettsvesenet og i hjelpeapparatet, etter at de i 1998 innførte delt bosted som utgangspunkt. Enkelte hevder at foreldre kan betrakte delt bosted som en rettighet, og at ordningen ofte er en kompromissløsning ved store konflikter hos foreldre som ellers ikke klarer å bli enige (Fehlberg et al., 2011).

De som hevder at delt bosted i seg selv vil dempe et allerede høyt konfliktnivå, viser til at foreldre som praktiserer delt bosted, gjennomgående har et godt samarbeid og utviser et lavere konfliktnivå enn foreldrepar med andre samværsordninger. Wiik et al. (2015) anerkjenner sammenhengene mellom delt bosted og lavt konfliktnivå, men poengterer at foreldre som praktiserer delt bosted, i *utgangspunktet* og før bruddet har hatt et lavere konfliktnivå, godt samarbeid og delt på omsorgsoppgavene. En delt bostedsløsning forlenger derfor det gode samarbeidet etter bruddet. Eikrem og Jevne (2022) har studert foreldre som i utgangspunktet har et lite konfliktfylt samarbeid, og hva som er suksessfaktorene for et godt brudd. Forskningen deres finner at barn trenger tillit og balanse mellom foreldrene, at foreldrene skjærer barna for konflikter, at det er likeverdighet mellom barn og forelder, og at foreldrene jobber med følelser og aksept av feil (Eikrem & Jevne, 2022). Det er altså det underliggende samarbeidsklimaet som bidrar til lavt konfliktnivå. Forfatterne av dette essayet ønsker å poengtere at barn også er aktører i dette landskapet med konflikt. Barn finner ulike mer eller mindre hensiktsmessige måter å håndtere dette på, og dette kommer tydelig frem i artikkelen til Stokkebekk (2019). Oppsummert er det ikke overbevisende funn for at en delt bostedsløsning kan bidra til å redusere høyt konfliktnivå, og vi mener det fortsatt er hensiktsmessig å være svært varsom med å introdusere delt bosted til foreldre som er i konflikt. Dette samsvarer med ståstedet til Andenæs, Kjøs og Tjersland (2017).

Anbefalt lesning

Johansen, T. B., Nøkleby, H., Langøien, L. J. & Borge, T. C. (2022). *Samværs- og bostedsordninger etter samlivsbrudd: betydninger for barn og unge: en systematisk oversikt*.

Folkehelseinstituttet. <https://www.fhi.no/publ/2022/samvars-og-bostedsordninger-etter-samlivsbrudd-betydninger-for-barn-og-ung/>

Bergström, M., Fransson, E., Hjern, A., Köhler, L. & Wallby, T. (2014). Mental health in Swedish children living in joint physical custody and their parent's life satisfaction: a cross-sectional study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 55(5), 433–439. <https://doi.org/10.1111/sjop.12148>

Lidén, H. & Kitterød, R. H. (2019). *Delt bosted: Barns perspektiver og utfyllende kunnskap* (Rapport 2019: 3). Institutt for samfunnsforskning.

Hvordan forholde seg til forskningen

Psykologer blir involvert i drøftinger om delt bosted på flere måter, for eksempel gjennom rådføring av foreldre i meklinger og andre behandlingsprosesser. Vi kan bli bedt om uttalelser i mediene om hvilken ordning som er best. Vi innledet essayet med å spørre om hjelpeiveren kan føre til at vi baserer oss på antagelser om barns beste som ikke har tilstrekkelig belegg i forskning. For å oppsummere så finner vi ikke holdepunkter for å hevde at delt bosted er skadelig for barn. Samtidig mener vi at det heller ikke er grunnlag for å si at delt bosted er det beste for barna. Vi mener også at det ikke finnes overbevisende dokumentasjon for at delt bosted bidrar til å redusere konflikter mellom foreldre, noe som sammenfaller med konklusjonen i Folkehelseinstituttets rapport til regjeringen (Johansen et al., 2022).

For å oppsummere så finner vi ikke holdepunkter for å hevde at delt bosted er skadelig for barn. Samtidig mener vi at det heller ikke er grunnlag for å si at delt bosted er det beste for barna

Det er flere ting som blir mer tydelige for oss etter å ha gått gjennom kunnskapsgrunnlaget. Når det gjelder de eldre barna over fire år, virker delt bosted som en god løsning for de fleste, særlig i tilfeller hvor begge foreldre var involvert i barna før bruddet, der samarbeidet er godt, der det er en forutsigbar samværsavtale, og hvor barnet selv ønsker en slik løsning. Kunnskapsgrunnlaget for barn i alderen 0–3 år er langt dårligere. Her er rådet å ikke trekke noen definitive konklusjoner (Fransson, Bergström et al., 2015, Johansen et al., 2022). FHI var tydelige på at kunnskapsgrunnlaget var for svakt til å konkludere, men påpeker samtidig at det ikke er grunnlag for å si at de minste barna tar skade av eller har det best i en delt bostedsløsning. FHI fremhever at studiene for barn under tre år viste mer blandede og negative resultater. Vi ønsker å advare mot å bli for kategoriske, eksemplifisert gjennom påstander som «alle barn har best av ...» eller «ingen barn bør ...». Vi erkjenner at kunnskapsgrunnlaget for de minste barna er svakt, men anbefaler likevel at for de aller minste må det tas ekstra hensyn. Et barn på tre måneder vil ha andre behov enn et barn på tre år. Det at vi ikke har grunnlag for å *fraråde* delt bosted for de minste barna, er noe ganske annet enn å *anbefale* det.

Gitt at kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok, trenger vi flere og bedre studier. FHI anbefaler longitudinelle studier for å kunne si mer om konsekvenser av delt bosted. Men selv med et mer robust kunnskapsgrunnlag kan det aktuelle barnet ha behov for andre løsninger enn gjennomsnittsbarnet i forskningen. En endring i lovteksten får konsekvenser for praksis, og siden vi mener at samværsavtalene bør ta hensyn til konteksten barnet lever i, fraråder vi en innføring av delt fast bosted som hovedregel i barneloven. Vi er urolige for at dette vil skape mindre rom for fleksibilitet og tilpasning etter det enkelte barnets behov.

Ifølge Lamb (2012) bør forskere og klinikere anerkjenne begrensningene i å snakke om *effektene* av overnattingsamvær og delt bosted uten å klargjøre for hvem, når, etter hvilke relasjonelle erfaringer og familiekonteksten. På samme måte konkluderer Fransson, Bergström et al. (2015) med at foreldresamarbeid, lydhørhet og konfliktnivå synes å spille en større rolle for barns tilpasning enn hvor barnet bor og sover. Vi tror det er fruktbart å fokusere på kvaliteten av samværet (les: hvordan vi har det sammen, hva vi gjør etc.) i tillegg til kvantiteten (hvor mange dager, overnatting etc.). Vi mener de beste ordningene lages når vi tar utgangspunkt i barnets unike situasjon, skjeler til forskningen der

det er relevant, evaluerer avtalen ved behov og legger til rette for trygge relasjoner mellom barnet og foreldrene.

Merknad: Teksten tar utgangspunkt i forfatterens spesialistoppgave fra 2017 og er bearbeidet med nyere forskning.

Referanser

- Andenæs, A., Kjøs, P. & Tjersland, O. A. (2017). Delt bosted – hva sier forskningen? *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 55(3), 2017, 276–283. <https://psykologtidsskriftet.no/fagessay/2017/03/delt-bosted-hva-sier-forskningen>
- Bergström, M. (2012). Barn med växelvis boende. I M. Berlin (red.), *Skolans betydelse för barn och ungas psykiska hälsa – en studie baserad på den nationella totalundersökningen i årskurs 6 og 9 hösten 2009*. Socialstyrelsen.
- Bergström, M., Fransson, E., Hjern, A., Köhler, L. & Wallby, T. (2014). Mental health in swedish children living in joint physical custody and their parent's life satisfaction: a cross-sectional study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 55(5), 433–439. <https://doi.org/10.1111/sjop.12148>
- Bergström, M., Fransson, E., Modin, B., Berlin, M., Gustafsson, P. A. & Hjern, A. (2015). Fifty moves a year: is there an association between joint physical custody and psychosomatic problems in children? *Journal of Epidemiology and Community Health*, 69(8), 769–774. <https://doi.org/10.1136/jech-2014-205058>
- Bergström, M., Modin, B., Fransson, E., Rajmil, L., Berlin, M., Gustafsson, P. A. & Hjern, A. (2013). Living in two homes – a Swedish national survey of wellbeing in 12 and 15 year olds with joint physical custody. *BMC Public Health*, 13(1), 868. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-868>
- Broberg, A., Granquist, P., Ivarsson, T. & Risholm Mothander, P. (2006). *Anknytningsteori. Betydelsen av nära relationer*. Natur och Kultur.
- Christensen, I. (2022). *Skilsmissebarn*. Kagge forlag.
- Eikrem, T. & Jevne, K. (2022). «I do it for the children, and it's not a walk in the park»: Parents' stories about how to maintain cooperative co-parenting during the divorce process. *Child and family work*, 27(4), 815–824. <https://doi.org/10.1111/cfs.12928>
- Emery, R. E., Holtzworth-Munroe, A., Johnston, J. R., Pedro-Carroll, J. L., Kline Pruett, M., Saini, M. & Sandler, I. (2016). «Bending» evidence for a cause: scholar-advocacy bias in family law. *Family Court Review*, 54(2), 134–149. <https://doi.org/10.1111/fcre.12210>
- Fehlberg, B., Smyth, B., Maclean, M. & Roberts, C. (2011). Caring for children after Parental Separation: would legislation for shared parenting help children? *Family Policy Briefing*, 7. University of Oxford. <https://www.nuffieldfoundation.org/wp-content/uploads/2011/05/Would-legislation-for-shared-parenting-time-help-childrenOXLAP-FPB-7.pdf>
- Fransson, E., Bergström, M. & Hjern, A. (2015). *Barn i växelvis boende – en kunnskapsoversikt*. Centre for health equity studies.
- Fransson, E., Turunen, J., Hjern, A., Östberg, V. & Bergström, M. (2015). Psychological complaints among children in joint physical custody and other family types: considering parental factors. *Scandinavian Journal of Public Health*, 44(2), 177–183. <https://doi.org/10.1177/1403494815614463>
- Furuholmen, D. (2016). Delt omsorg gir best oppvekst. *Tidsskrift for norsk Psykologforening*, 53(12), 1036 - 1037. <https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2016/12/delt-omsorg-gir-best-oppvekst>
- Guldbrandsen, W. (2013). Foreldrekonflikter etter samlivsbrudd: En analyse av samspill og kilder til det fastlåsende. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 50(6), 538–551. <https://>

- psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2013/06/foreldrekonflikter-etter-samlivsbrudd-en-analyse-av-samspill-og-kilder-til-det
- Goplen, E. (2015), *Barns betydning i norske samboerskap*, Samfunnsspeilet 2/2015
- Harold, G. T. & Sellers, R. (2018). Annual Research Review: interparental conflict and youth psychopathology: an evidence review and practice focused update. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 59(4), 374–402. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12893>
- Johansen, T. B., Nøkleby, H., Langøien, L. J. & Borge, T. C. (2022). *Samværs- og bostedsordninger etter samlivsbrudd: betydninger for barn og unge: en systematisk oversikt*. Folkehelseinstituttet. <https://www.fhi.no/publ/2022/samvars--og-bostedsordninger-etter-samlivsbrudd-betydninger-for-barn-og-ung/>
- Kitterød, R. H., Lidén, H., Lyngstad, J. & Wiik, K. A. (2016). Delt bosted for barna etter samlivsbrudd – en praksis for folk flest? *Sosiologisk tidsskrift*, 24(1), 27–50. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2928-2016-01-02>
- Lamb, M. (2012). Critical analysis of research on parenting plans and children's well-being. I K. Kuehnle & L. Drozd (red.), *Parenting plan evaluations: Applied research for the family court* (s. 214–246). Oxford University Press.
- Lidén, H. & Kitterød, R. H. (2019). *Delt bosted: Barns perspektiver og utfyllende kunnskap* (Rapport 2019: 3). Institutt for samfunnsforskning. <http://hdl.handle.net/11250/2580824>
- Låftman, S. B., Bergström, M., Modin, B. & Östberg, V. (2014). Joint physical custody, turning to parents for emotional support, and subjective health: A study of adolescents in Stockholm, Sweden. *Scandinavian Journal of Public Health*, 42(5), 456–462. <https://doi.org/10.1177/1403494814526798>
- McIntosh, J., Smyth, B., Kelaher, M., Wells, Y. & Long, C. (2011). Post-separation parenting arrangements: Patterns and developmental outcomes. Studies of two risk groups. *Family Matters*. 86. 40–48.
- Meland, E. & Furuholmen, D. (2020). Trygge familieband – også etter skilsmisse. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 57(8), 561–565. <https://psykologtidsskriftet.no/fagessay/2020/08/trygge-familieband-ogsa-etter-skilsmisse>
- Nielsen, L. (2014). Parental plans for infants, toddlers, and preschoolers: research and issues. *Journal of Divorce and Remarriage*, 55(4) 315–333. <https://doi.org/10.1080/10502556.2014.901857>
- Norsk psykologforening. (2014). *Samvær 0–3. Anbefalinger om samvær for de minste barna etter lov om barn og foreldre*. «FOSAP – Foreningen for sakkyndige psykologer», Norsk psykologforening. <https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/omsorg-naar-foreldrene-ikke-bor-sammen>
- NOU 2020: 14. (2020). *Ny barnelov – Til barnets beste*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-14/id2788399/>
- Pruett, M. K., Insabella, G. & Gustafson, K. (2005). Collaborative divorce project. *Family Court Review*, 43(1), 38–51. <https://doi.org/10.1111/j.1744-1617.2005.00006.x>
- Smith, L. (2010). Tilknytning og omsorg for barn under tre år når foreldrene går fra hverandre. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 47, 804–811. <https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2010/09/tilknytning-og-omsorg-barn-under-tre-ar-nar-foreldre-gar-fra-hverandre>
- Statistisk sentralbyrå. (2022). *Barn og foreldres samvær og bosted 2020. Dokumentasjonsrapport*. (Notater 2022/4). <https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/artikler/barn-og-foreldres-samvaer-og-bosted-2020.dokumentasjonsrapport>

- Stokkebekk, J., Iversen, A. C., Hollekim, R. & Ness, O. (2019). «Keeping balance», «Keeping distance» and «Keeping on with life»: Child positions in divorced families with prolonged conflicts. *Children and Youth Services Review*, 102, 108–119. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.04.021>
- Stokkebekk, J., Iversen, A., Hollekim, R. & Ness, O. (2021). «The troublesome other and I»: Parallel stories of separated parents in prolonged conflicts. *Journal of Marital and Family Therapy*, 47(1), 52–68. <https://doi.org/10.1111/jmft.12474>
- Warshak, R. A. (2014). Social science and parenting plans for young children: A consensus report. *Psychology, Public policy, and Law*, 20(1), 46–67. <https://doi.org/10.1037/law0000005>
- Wiik, K. Aa. (2022). *Delt bosted for barn etter samlivsbrudd. Nye utviklingstrekk og kjennetegn* (Rapport 2022/53). Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/artikler/delt-bosted-for-barn-etter-samlivsbrudd.nye-utviklingstrekk-og-kjennetegn>
- Åm, I. G. (2023, 12. januar). Peder Kjøs: Advarer mot å gjøre delt bosted til norm. *Morgenbladet*. <https://www.morgenbladet.no/aktuelt/2023/01/12/peder-kjos-advarer-mot-a-gjore-delt-bosted-til-norm/>

